

บทที่ 4

การจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของภาคชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2553

การดำเนินงานโครงการวิจัย การจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของภาคชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ.2553 เป็นการศึกษารูปแบบของการจัดการการเรียนรู้และถอดแบบเป็นองค์ความรู้จากความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนต้นแบบ จำนวน 10 แห่ง อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานโครงการวิจัยในปี พ.ศ.2552 ที่สามารถทำให้ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จนกลายเป็นชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และปรากฏผลการทำงานออกมาในรูปของความสามารถในการสร้างนักประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่น และนักวิจัยประจำท้องถิ่น สามารถอธิบายผลการศึกษา อันได้แก่ กระบวนการของการเรียนรู้ที่สร้างความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น และองค์ความรู้ในการสร้างความสำเร็จต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 การเรียนรู้ในการวิเคราะห์ศักยภาพของตนเอง

กระบวนการเรียนรู้ที่สร้างความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ คือ การที่ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา ได้แก่ ตัวแทนของบุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแทนจากภาคชุมชนของท้องถิ่น ได้มีการเรียนรู้ในการวิเคราะห์ศักยภาพของตนเอง โดยจากการเข้าร่วมโครงการจัดการเรียนรู้ฯ ได้ทำให้เกิดการกระตุ้นให้ทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าวได้หันมาสำรวจ วิเคราะห์ และตั้งเคราะห์ศักยภาพของตนเองและชุมชนท้องถิ่นของตน ในเรื่องความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะทางสังคม บริบทและสภาพความพร้อมของชุมชน จุดเด่น จุดด้อยของชุมชน โอกาสของการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญรุ่งเรือง การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การพึ่งพาตนเองของคนในชุมชน คุณธรรมจริยธรรมของคนในชุมชน ดังตัวอย่างของการเรียนรู้ของคนในชุมชนที่เป็นต้นแบบและประสบความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จำนวน 10 แห่ง ได้นำเอาการ

วิเคราะห์ศักยภาพความพร้อมของตนเองเมื่อเข้าร่วมโครงการจัดการการเรียนรู้ฯ โดยพิจารณาจากศักยภาพด้านการบริหารจัดการความรู้ความสามารถของตนเอง โดยนำเอาข้อมูลย้อนหลังจากผลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ผนวกกับความคิดเห็นพูดคุยแลกเปลี่ยนร่วมกันกับชาวบ้านในชุมชนและเพื่อนร่วมงานเข้ามาพิจารณาพร้อมกับทีมวิจัย มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของตนเอง และของชุมชน กระบวนการเรียนรู้ในการวิเคราะห์ศักยภาพตนเองดังกล่าว ได้ช่วยทำให้ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้ทราบตัวตนและอัตลักษณ์ที่แท้จริงของชุมชนของตนเองเพิ่มมากขึ้น และสามารถเสนอแผนของการพัฒนาชุมชนได้ถูกต้องตรงตามศักยภาพและอัตลักษณ์ที่แท้จริงของตน เช่น ชุมชนยูหว่า อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ คือแผนการพัฒนางานหัตถกรรมแกะสลักไม้ และการทำการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพที่สามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี จากศักยภาพความพร้อมของชุมชนที่สภาพพื้นที่ดินและน้ำที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะสำหรับการทำการเกษตร และขณะเดียวกันชาวบ้านในชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นและความรู้ดั้งเดิมในด้านการทำการแกะสลักไม้ ซึ่งการที่ทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนได้วิเคราะห์ศักยภาพของตนเองและรู้สภาพที่แท้จริงของตนเอง จึงสามารถสร้างแผนการพัฒนาชุมชนของตนเองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตรงตามเป้าหมาย โดยในส่วนของนักวิจัยประจำท้องถิ่นที่เป็นบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดโจทย์ของการวิจัยได้และทำการวิจัย จนสามารถหาคำตอบของคำถามการวิจัยได้ อันนำมาซึ่งแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ขณะเดียวกันนักประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่นทำการติดต่อประสานความร่วมมือไปยังทุกภาคส่วน เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ศักยภาพการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นของการนำการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ให้คนในชุมชนสามารถนำความรู้และความสามารถมาปรับใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในชุมชน ทำให้นักประชาสัมพันธ์ท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดแผนการดำเนินงาน โดยให้มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันให้เกิดกิจกรรมที่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ที่อาศัยหลักของการสื่อสารเข้ามาเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวหรืออีกกรณีหนึ่งเป็นตัวอย่างของชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการวิเคราะห์ศักยภาพและสามารถร่วมกันจัดทำเป็นแผนพัฒนาชุมชนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับชุมชน เช่น ชุมชนร่องวัวแดง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่ ที่ใช้กระบวนการเรียนรู้โดยการวิเคราะห์ศักยภาพของตนเอง ทำให้ทราบศักยภาพและตัวตนที่ชัดเจนของตนเอง กล่าวคือ ได้ทราบถึงศักยภาพของตนเองว่ามาจากพื้นฐานของการทำการเกษตร ดังนั้นจะอย่างไรที่จะพัฒนาการเกษตรของชุมชนให้เจริญรุ่งเรือง โดยการเรียนรู้ดังกล่าวได้อาศัยกระบวนการวิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาแนวทางในการทำการเกษตรแบบพอเพียงที่เหมาะสม

สภาพบริบทชุมชน โดยให้คนในชุมชนทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการที่แท้จริง ตลอดจนการนำประเด็นปัญหาและความต้องการ รวมถึงการบูรณาการในการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ คือสื่อที่เป็นบุคคลเข้ามาช่วยในการกระตุ้นให้คนในชุมชนได้ทำการระดมความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ศักยภาพความพร้อมของตนเองมาผนวกรวมกับแนวนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. ที่สามารถผลักดันให้เกษตรกรในชุมชนหันมา ทำเกษตรแบบผสมผสาน ทำให้เกิดการลดต้นทุนและเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนได้มากขึ้น ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการนำเอากระบวนการ เรียนรู้ในส่วนของการวิเคราะห์ศักยภาพของตนเองผนวกกับการนำเอากระบวนการวิจัย ซึ่งเป็น อีกวิธีการหนึ่งที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์ สังเคราะห์ศักยภาพสภาพปัญหาของคนในชุมชน และ ใช้การสื่อสารเป็นตัวเชื่อมโยงให้คนในชุมชนได้มาพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการ วิเคราะห์ศักยภาพของตนเองและชุมชน ในการหาแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ตนเอง ได้ทำให้กลุ่มเครือข่ายในชุมชนได้รับรู้และเข้าใจสภาพที่แท้จริงของตนเอง และเห็นถึง ความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น โดยดึงเอาศักยภาพและความเด่นของตนเองเข้ามาเป็นแนวทาง ในการพัฒนา นำเอาจุดเด่นคุณค่าของภูมิปัญญาในการปั้นตุ๊กตาดินเผาที่สามารถสร้างอาชีพรายได้ ให้กับคนในชุมชนมาเป็นตัวนำของการพัฒนาในท้องถิ่น ทำให้คนในชุมชนเกิดการยอมรับและ เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น เป็นเครือข่ายการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในชุมชน

4.2 การติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

ทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้แก่ ผู้บริหารขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนที่ประสบความสำเร็จใน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จำนวน 10 แห่ง ที่รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนตัวแทนจากภาคชุมชนของท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เข้าร่วมโครงการจัดการเรียนรู้ได้มีโอกาสติดต่อสื่อสารในรูปแบบที่ หลากหลาย และการติดต่อสื่อสารดังกล่าวเป็นไปในลักษณะของการติดต่อสื่อสารแบบ Two way communication โดยเป็นไปในลักษณะของการมีส่วนร่วมคิด วิเคราะห์ สะท้อนปัญหา แลกเปลี่ยน ความรู้ ความคิดเห็น การประชุมชี้แจง การศึกษาคูงานระหว่างกัน ตลอดจนการเข้ารับการอบรม ร่วมกับทีมวิจัยและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งกระบวนการเรียนรู้โดย การติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ได้มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็น กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้เกิดการเจรจา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิด การเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นไปตามลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ คือ 1) ไม่รู้ 2) รับรู้ 3) เรียนรู้

4) เรียนรู้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา ได้นำเอาการติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วมดังกล่าวไปใช้ร่วมกับคนในชุมชนในรูปแบบของการประชุมชี้แจง แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นการจัดทำเวทีประชาคม การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม ซึ่งผลพวงของการติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วมดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่คนภายในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งปรากฏผลออกมาให้เห็นอย่างชัดเจนในรูปของการดำเนินงาน เช่นการจัดทำและพัฒนาแผนทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนต้นแบบทั้ง 10 แห่ง ที่สามารถกำหนดแผนพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของตนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตรงความต้องการในการพัฒนาของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง โดยนำแผนที่จัดทำนั้นมาดำเนินงานผ่านศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนของชุมชนต้นแบบทั้ง 10 แห่ง ตัวอย่าง ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนประจำตำบลลูหลวง อำเภอดันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาของกลุ่มชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้นำเอาแผนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจฯ ที่ได้จัดทำขึ้น โดยผ่านการติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับตัวแทนกลุ่มอาชีพในชุมชน ทั้งกลุ่มการผลิตทางการเกษตร กลุ่มแปรรูปไม้แกะสลัก กลุ่มแปรรูปอาหาร ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านศูนย์การเรียนรู้มาจัดทำเป็น โครงการที่ก่อให้เกิดการพัฒนาแก่ชุมชน ได้แก่ การสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน การพัฒนาประสิทธิภาพทางการบริหารจัดการ ได้แก่ การจัดการทางด้านการค้า การผลิต การตลาด และการเงิน ผ่านการดำเนินงานที่ผ่านศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนที่มีเครือข่ายประกอบด้วยศูนย์ส่งเสริมและผลิตภัณฑ์ข้าวชุมชน บ้านสันป่าตอง หมู่ที่ 1 กลุ่มเกษตรพัฒนาบ้านอุเม็ง หมู่ที่ 5 กลุ่มเพาะเห็ดบ้านกัวแลหลวง หมู่ที่ 4 กลุ่มผลิตผ้าทอพื้นเมืองบ้านกลาง หมู่ที่ 2 หรือกรณีของชุมชนบ้านหลวง อ.แม่อาว จ.เชียงใหม่ ก็เป็นอีกชุมชนหนึ่งที่ใช้กระบวนการเรียนรู้โดยการติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และหน่วยงานภาคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการประชุมชี้แจง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอบรม การศึกษาดูงาน และนำข้อมูลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนติดต่อสื่อสารเข้ามาร่วมกันทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จนสามารถจัดทำเป็นแผนที่ของชุมชนด้านเศรษฐกิจและสังคม และได้นำไปใช้ในการพัฒนาธุรกิจชุมชนจนประสบความสำเร็จในการบริหารธุรกิจชุมชนแบบครบวงจร ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์แก่คนในชุมชนมากกว่าผลตอบแทนที่อยู่ในรูปของผลกำไร ขณะเดียวกัน จากการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยอาศัยหลักการติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบการสื่อสารในชุมชนระหว่างบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและตัวแทนของชุมชน โดยสามารถจัดทำแผนการดำเนินงานในการจัดการเรียนรู้การติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น โดยอาศัยกระบวนการสื่อสาร

แบบมีส่วนร่วมในรูปของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ความรู้ และแนวความคิด อาศัยกระบวนการสื่อสารในชุมชนเป็นตัวเชื่อมโยงกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในมุมมองความคิด ประสบการณ์ และองค์ความรู้ที่มีอยู่ภายในชุมชนให้สามารถนำไปสู่แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ และเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

4.3 การเสาะแสวงหาความรู้

การเสาะแสวงหาความรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างหนึ่งที่สร้างความสำเร็จต่อการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน อันส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น โดยการเสาะแสวงหาความรู้ของทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาในชุมชน กระทำโดยหลากหลายวิธีดังต่อไปนี้

4.3.1 การใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนเพื่อหาความรู้ แนวทาง วิธีการในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น มีการสนทนาแลกเปลี่ยน ชักถามความคิดเห็น เพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็น แนวทาง วิธีการในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ตัวอย่างเช่น ชุมชนต้นแบบทั้ง 10 แห่ง ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ล้วนแล้วแต่ใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ

4.3.2 การเสาะแสวงหาความรู้จากข้อมูล แบ่งออกเป็น

1) ข้อมูลที่เป็นเอกสาร

ในการเสาะแสวงหาความรู้ วิธีการ แนวทางในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตน ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา และทำหน้าที่เป็นนักวิจัยของท้องถิ่น ได้พยายามเสาะแสวงหาความรู้ในการที่จะตอบโจทย์ของปัญหาการดำเนินงานของกลุ่ม OTOP ของตำบลที่มีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ซึ่งการเสาะแสวงหาความรู้ในการตอบโจทย์ปัญหาดังกล่าว ทำโดยการศึกษาจากข้อมูล ทั้งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น (แผน 3 ปี) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต.ยูหว่า อ.สันป่าตอง เพื่อหาแนวทางในการดำเนินงานในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้สอดคล้องกับแนวทางในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลยูหว่า อ.สันป่าตอง ตลอดจนได้ทำการศึกษาแนวทางในการดำเนินงานของการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนจากหลักสูตรการฝึกปฏิบัติการ เพื่อจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบลยูหว่า หรือกรณีของชุมชนห้วยแก้ว อ.แม่อน นักวิจัยของท้องถิ่น ได้เสาะแสวงหาความรู้ในการหาแนวทาง วิธีการเพื่อแก้ปัญหาการสร้างรายได้ให้กับชุมชน และการป้องกันการเข้ามาเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนจากนักท่องเที่ยวที่เข้า

มาในชุมชน โดยการทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารแผนพัฒนา 3 ปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทำการศึกษากฎระเบียบและข้อบังคับในการอยู่ร่วมกันของชุมชน หรือกรณีของชุมชนบ้านหลวง อ.แม่เอย นักวิจัยท้องถิ่นของชุมชนได้ทำการเสาะแสวงหาความรู้จากข้อมูลที่เป็นเอกสารจากแผนการพัฒนา 3 ปี และแนวทางในการดำเนินงานจากแผนชุมชน และแผนการดำเนินงานของกลุ่มเพาะเห็ดหอมและกลุ่มเครือข่ายหมู่บ้านพอเพียง บ้านป่าก้อ ตำบลบ้านหลวง

2) ข้อมูลที่มาจากบุคคล

ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้เสาะแสวงหาความรู้โดยศึกษาข้อมูลที่มาจากบุคคลตัวอย่าง นักวิจัยท้องถิ่นประจำชุมชน ต.ยูหว่า อ.สันป่าตอง ได้เสาะแสวงหาความรู้ โดยได้ใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต.ยูหว่า กับตัวแทนของกลุ่มอาชีพในชุมชนทั้งกลุ่มการผลิตทางการเกษตร กลุ่มแปรรูปไม้แกะสลัก และกลุ่มแปรรูปอาหาร เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ฯ นักวิจัยท้องถิ่นประจำชุมชน ต.บ้านหลวง อ.แม่เอย ได้เสาะแสวงหาความรู้จากข้อมูลที่มาจากบุคคล โดยทำการสัมภาษณ์ตัวแทนสมาชิกกลุ่มเพาะเห็ดหอม และตัวแทนจากกลุ่มเครือข่ายหมู่บ้านพอเพียง เพื่อบูรณาการร่วมกันในการวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการของกลุ่ม ตลอดจนหาแนวทางในการดำเนินการแก้ไขให้สอดคล้องและเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น นักวิจัยท้องถิ่นประจำชุมชน ต.แม่วิน อ.แม่เอย ได้เสาะแสวงหาความรู้จากข้อมูลที่มาจากบุคคล โดยทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างตัวแทนในชุมชนบ้านสบวิน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำการวิเคราะห์ห้บริบทด้านการบริหารจัดการในการให้บริการท่องเที่ยวของกลุ่มชุมชนบ้านสบวิน ตลอดจนวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการที่จะพัฒนาชุมชนบ้านสบวินให้สามารถดำเนินธุรกิจชุมชนและเปิดตัวศูนย์การเรียนรู้ฯ และแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น

3) ข้อมูลจากการสังเกต

ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้เสาะแสวงหาความรู้เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองจากการสังเกต ตัวอย่าง การเสาะแสวงหาความรู้เพื่อนำมาใช้ประกอบวางแผนการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ฯ ของชุมชน ต.บ้านกลาง อ.สันป่าตอง ทำโดยการสังเกตบริบทด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน พบว่า ทางชุมชนมีการรวมกลุ่มกันในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในการช่วยเหลือเกษตรกรในช่วงที่ผลผลิตทางการเกษตรมีปริมาณล้นตลาด และราคาตกต่ำ ทำให้ชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งจากการเสาะแสวงหาความรู้ดังกล่าว ทำให้นักวิจัยท้องถิ่นสามารถค้นพบกลุ่มอาชีพที่จะเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในชุมชน หรือกรณีของชุมชนบ้านสบวิน ต.แม่วิน อ.แม่เอย

ทางนักวิจัยได้แสวงหาความรู้จากการสังเกตบริบทด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนที่มีกลุ่มอาชีพด้านการเกษตรและการท่องเที่ยวที่มีการดำเนินงานที่เข้มแข็ง มีลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยว มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ จึงเป็นที่มาของการได้แนวทางในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากร

4) การเข้ารับการศึกษา การศึกษาดูงาน

ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้แสวงหาความรู้จากการเข้ารับการศึกษา เช่น การเข้าร่วม โครงการจัดการเรียนรู้ฯ ได้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการและฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนฯ ในด้านการบริหารจัดการด้านองค์กร การบริหารจัดการด้านการผลิต การบริหารจัดการด้านการตลาด การบริหารจัดการด้านการเงิน หรือก่อนเข้าร่วมโครงการจัดการเรียนรู้ฯ ทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าว ได้เข้ารับการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนเองปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นงานทางด้านการเกษตร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การท่องเที่ยว การสืบสานและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากหน่วยงานต่างๆ ขณะเดียวกันในส่วนของนักประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่นจากชุมชนต้นแบบทั้ง 10 แห่ง ได้แสวงหาความรู้ในการพัฒนาตนเองและชุมชน โดยรับการอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อ และการจัดทำแผนปฏิบัติการในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมภายในชุมชนของตนเอง

4.3.3 การนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปปรับใช้กับการพัฒนาท้องถิ่น

ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้แก่ นักวิจัยประจำท้องถิ่น นักประชาสัมพันธ์ประจำท้องถิ่น ทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน คือ ผู้บริหารของอปท. และตัวแทนของชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่เป็นต้นแบบของการพัฒนา จำนวน 10 แห่ง ได้นำเอาความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการจัดการเรียนรู้ฯ ไปทดลองใช้และปฏิบัติจริง โดยผ่านศูนย์การเรียนรู้ฯ ซึ่งทำให้ทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าว ได้เกิดการปฏิบัติ มีการตรวจสอบการดำเนินงานเป็นระยะๆ มีการปรับแก้ไขข้อบกพร่อง จนในที่สุดทำให้ทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าวเกิดความรู้ ความเข้าใจ จนเกิดเป็นการเรียนรู้ไปในที่สุด ดังจะขอยกตัวอย่างการเรียนรู้ที่ทรัพยากรมนุษย์ของชุมชนได้นำเอาความรู้ที่ได้รับไปทดลองปฏิบัติจริง และสร้างความสำเร็จในการพัฒนาตนเอง ตลอดจนเศรษฐกิจและสังคม

1) การนำเอาความรู้จากการฝึกอบรม การศึกษาดูงานไปปฏิบัติในส่วนของการบริหารจัดการองค์กรชุมชน ต.แม่วิน อ.แม่วาง โดยการนำของนายนิคม ออนเขียว ซึ่งเป็น

คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ฯ ได้นำเอาหลักของการคัดเลือกคณะกรรมการของศูนย์การเรียนรู้ฯ โดยใช้หลักคุณธรรม กล่าวคือ คัดเลือกคณะกรรมการยึดหลักตามความรู้ความสามารถ ไม่ได้เห็นแก่ความเป็นพวกพ้อง มีการนำเอาความรู้ด้านการวางแผน การจัดองค์กร การติดต่อประสานงานเข้ามาใช้ในการทำงาน หรือในส่วนของชุมชน ต.ห้วยแก้ว อ.แม่ฮอน โดยการนำของ นายพรหมมินทร์ พวงมาลา คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ฯ ได้นำเอาความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในส่วนของการวางแผน กล่าวคือ จะเน้นการคิดแบบสร้างสรรค์ คิดเป็นแบบองค์รวม ไม่คิดแบบแยกส่วน โดยการทำงานการวางแผนจะมีการเชื่อมโยงปัจจัยต่างๆ เข้าด้วยกันในการพัฒนา ตัวอย่างการเชื่อมโยงกลุ่มอาชีพต่างๆ เช่น กลุ่มหมอนใบชา กลุ่ม Home stay กลุ่มจักรสาน เข้ามาบูรณาการการทำงานร่วมกัน ในศูนย์การเรียนรู้ฯ เพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับชุมชน ได้อย่างเต็มรูปแบบ หรือกรณีของ นายบุญทรง ยุติธรรม ซึ่งเป็นประธานของศูนย์การเรียนรู้ฯ ต.ร่องวัวแดง อ.สันกำแพง ได้มีการนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการไปปฏิบัติจริงในส่วนของการคัดเลือกคนเข้ามาทำงาน โดยมีการกำหนดกฎระเบียบในการรับคนเข้ามาเป็นสมาชิกว่า จะต้องเป็นเกษตรกรและมีความสนใจจริงที่จะทำการเกษตรแบบพอเพียง และกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร มีการวางแผนการผลิตไว้ล่วงหน้า เช่น การจัดแปลงปลูกพืชผักจะทำการปลูกอะไรก่อนหลัง จะปลูกในปริมาณเท่าไรจึงจะเหมาะสม

2) การนำเอาความรู้จากการเข้ารับการอบรมไปปฏิบัติจริงในส่วนของนักวิจัยประจำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการจัดการเรียนรู้ในฐานะนักวิจัยประจำท้องถิ่น ได้นำเอาความรู้ที่เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ได้รับจากฝึกอบรมไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานจริง จนก่อให้เกิดผลสำเร็จในการที่นักวิจัยไปปรับประยุกต์ใช้กับการทำงาน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดต่อไป

นักวิจัยประจำท้องถิ่นสามารถนำเอาความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยไปใช้กับการกำหนดหัวข้อ และประเด็นปัญหาของการวิจัย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ผลที่คาดว่าจะได้รับ โดยสามารถเก็บและรวบรวมข้อมูลได้ โดยอาศัยการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับชุมชน นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ จนสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการผลิตทางการเกษตร และการแปรรูปสินค้าไม้และผลิตภัณฑ์ของชุมชนได้ตรงประเด็น หรือกรณีของชุมชน ต.ห้วยแก้ว อ.แม่ฮอน นักวิจัยประจำท้องถิ่นได้นำเอาความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยไปใช้ปฏิบัติจริงกับชุมชน กล่าวคือ ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นของตนเอง โดยทำการค้นหาปัญหาหรือคัดเลือกหัวข้อของการดำเนินงานวิจัยโดยการกำหนดปัญหา เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ผลที่คาดว่าจะได้รับ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลจากตัวบุคคลผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ จนได้แนวทางในการ

จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปอง ที่เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัยที่มุ่งให้คนสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลได้ จนสามารถจัดวางแผนงานในการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานในการให้บริการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ด้วยรูปแบบของการบริหารจัดการที่ได้จากกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมทั้งด้านการบริการที่มีมาตรฐาน การวางแผน การวางแผนการตลาด ซึ่งความสำเร็จของการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปอง เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน อันมีนักวิจัยประจำท้องถิ่นเป็นแกนนำที่สำคัญ ที่ได้ประยุกต์ใช้หลักการวิจัยในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เกิดจากการศึกษาปัญหา การหาแนวทางแก้ไขปัญหาแบบมีส่วนร่วม จนสามารถวางแผนการดำเนินงานของชุมชน สามารถป้องกันปัญหาการเข้ามาเปลี่ยนแปลงชุมชนจากนักท่องเที่ยวภายนอก ที่จะทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเป็นอยู่ชุมชนได้

3) การนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการจัดการการเรียนรู้ไปใช้ และปฏิบัติจริงของนักประชาสัมพันธ์ประจำท้องถิ่น

จากการที่นักประชาสัมพันธ์ของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบทั้ง 10 แห่ง ได้เข้าร่วมโครงการจัดการเรียนรู้และเข้ารับการศึกษาอบรมในด้านการประชาสัมพันธ์และการผลิตสื่อร่วมกันกับทีมวิจัย และสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ (สทท.เชียงใหม่) ได้นำเอาความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยนักประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่น ได้ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและตัวแทนชุมชนได้กำหนดแผนการดำเนินงานในการจัดการเรียนรู้การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน เช่น ชุมชน ต.ยุหว่า อ.สันป่าตอง ได้จัดทำแผนการดำเนินงานในการปรับบทบาทหน้าที่ของกลุ่มอาชีพต่างๆ ในชุมชนให้มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันในการเกื้อหนุนให้เกิดกิจกรรมที่จะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น อาศัยหลักของการสื่อสารเข้ามาเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว กล่าวคือ การนำเอาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน และพื้นฐานการประกอบอาชีพ ตลอดจนทุนทางสังคมที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ความรู้ แนวความคิด อาศัยกระบวนการสื่อสารในชุมชนเป็นตัวเชื่อมโยงกิจกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแบบมีส่วนร่วมและถ่ายทอดกิจกรรมดังกล่าวออกมาในรูปแบบของสื่อประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบ หรือกรณีของนักประชาสัมพันธ์ประจำ ต.สันผักหวาน อ.หางดง ได้นำเอาความรู้ที่ได้รับจากการประชาสัมพันธ์การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม และการผลิตสื่อไปใช้ในการดำเนินงานร่วมกับชุมชน คือ ใช้การบูรณาการการสื่อสารชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

ตำบลสันผักหวาน เริ่มจากการพัฒนาแนวความคิด และทักษะด้านการสื่อสารให้กับกลุ่มเครือข่าย ประติมากรรมดินเผาบ้านป่าตอล เพื่อให้กลุ่มเครือข่ายรับรู้ เข้าใจ และเห็นถึงความสำคัญของการ ใช้กระบวนการสื่อสารชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมของกลุ่ม โดยอาศัยนัก ประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่นเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และทักษะในด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ โดยนักประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่นใช้แนวทางการประชาสัมพันธ์หลายภาคส่วน ทั้งการบอก ปากต่อปาก การใช้แผ่นพับ การประชาสัมพันธ์ผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์ รวมถึงป้ายโฆษณา และ หนูนัจาลองสัญลักษณ์ของ โครงการที่ได้จัดทำเผยแพร่ออกไป สำหรับการดำเนินงานของนัก ประชาสัมพันธ์ประจำท้องถิ่นของชุมชน ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ ได้นำเอาความรู้ที่ได้รับไปบูรณา การการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนในการประชาสัมพันธ์ โดยนำเอาหลักของการประชาสัมพันธ์ มาใช้ เริ่มจากการประชาสัมพันธ์โครงการให้คนในชุมชน ได้รับทราบ เชิญชวนให้สมาชิกใน ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นผ่านกระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อหาแนวทางและวิธีการในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐาน ของความเหมาะสมตามสภาพบริบทของชุมชน ซึ่งการดำเนินงานประชาสัมพันธ์มุ่งเน้นให้คน ในชุมชนได้รับรู้และเข้าใจถึงหลักของความพอเพียง อันเป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินการ บูรณาการการสื่อสารมวลชนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วม โครงการ จัดการเรียนรู้ที่นักประชาสัมพันธ์ท้องถิ่นได้นำไปใช้ ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง แบบครบวงจรในชุมชน ทั้งแหล่งเรียนรู้การเพาะเห็ด แหล่งเรียนรู้ด้านการปลูกพืชผักสวนครัว แหล่งเรียนรู้การเลี้ยงกบ เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เลี้ยงหมูหลุม ซึ่งแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งมีการเชื่อมโยง การดำเนินงานระหว่างกัน จนเกิดเป็นแหล่งเรียนรู้ในระดับชุมชนอาศัยการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เชื่อมโยงแต่ละจุดของการเรียนรู้เข้าด้วยกัน

4) การต่อยอดการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง

ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้มีการต่อยอดการ พัฒนาศักยภาพของตนอย่างต่อเนื่อง จนทำให้เกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความแตกฉาน และเกิดการ พัฒนาศักยภาพด้านความคิด ความรู้ ความสามารถของตน ตัวอย่าง ตัวแทนของชุมชนที่มีบทบาท สำคัญของการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้มี การต่อยอดการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยอาศัยการเรียนรู้จากการศึกษา ดูงาน การฝึกอบรม ในการเข้าร่วม โครงการจัดการเรียนรู้ เช่น ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ค้ำ ข้าง ได้ต่อยอด การพัฒนาศักยภาพของตนเอง จากการไปศึกษาดูงานศูนย์การเรียนรู้ฯ ต.ยูหว้า อ.สันป่าตอง ใน เรื่องของการเพาะเห็ด เอาความรู้มาปรับประยุกต์ใช้ต่อยอดการพัฒนาเกี่ยวกับ โครงการอนุรักษ์ ป่าไม้ของชุมชน โดยการริเริ่มให้คนในชุมชนได้ทำการปลูกไม้ เพื่ออนุรักษ์ป่า สร้างรายได้ และ

ผลประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน โดยใช้ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ในด้านการควบคุม อุณหภูมิความชื้น การเลือกพื้นที่ดิน การให้น้ำกับการเพาะเห็ดมาปรับประยุกต์ใช้กับการปลูกไม้ หรือกรณีของชุมชน ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ ตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อได้ต่อยอดการพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยแสดงออกมาในรูปของการ ใช้ศูนย์การเรียนรู้ฯ เป็นจุดเริ่มต้นและเชื่อมโยงเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับคนใน ชุมชนและคนภายนอกชุมชน การขยายและพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในการพัฒนาชุมชน ให้เป็นต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง ในการขยายครัวเรือนของชุมชนในหมู่บ้าน ทำเศรษฐกิจ พอเพียงร่วมกับชุมชนในการคิดค้นนวัตกรรม ในการเสริมสร้างการเรียนรู้ของคนในชุมชนให้มี ประสิทธิภาพ เช่น การคิดค้นการจัดทำหลักสูตรชุมชนและหลักสูตรท้องถิ่น การเลี้ยงหมูหลุม การเพาะเห็ดหอม มีการวางแผนการใช้ประโยชน์จากหลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะของการ ถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กและเยาวชน ได้นำเอาหลักของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต หรือกรณีที่ตัวแทนจากภาคชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ต.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ ได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อต่อยอด การพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยแสดงออกมาในรูปของการเรียนรู้ในการสร้างเครือข่ายและ การให้ความรู้แก่สมาชิกของกลุ่มชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจชุมชน โดยผ่านวิทยากรกลุ่ม คือ เรียนรู้ในการฝึกวิทยากรของกลุ่มเพื่อทำหน้าที่ ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่บุคคลอื่นและเครือข่ายในพื้นที่อื่น ซึ่งรูปแบบของการเรียนรู้ดังกล่าว ได้ช่วยต่อยอดการพัฒนาศักยภาพของตนเองที่ทำให้ทรัพยากรมนุษย์ได้มีการฝึกฝนและทำการ เรียนรู้ ตลอดจนการที่จะต้องพัฒนาความรู้ ทักษะ ความคิดของตนเองในการคิดค้นหาเทคนิค วิธีการ เพื่อพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของตนเองให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและ ความต้องการของชุมชน

4.3.4 การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อต่อยอดการพัฒนาศักยภาพของตนเองของนักวิจัย ประจำท้องถิ่น

จากการเข้าร่วมโครงการจัดการเรียนรู้ร่วมกับทีมวิจัย ทำให้นักวิจัยประจำท้องถิ่น ได้ทำการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของตนเองทั้งศักยภาพทางด้าน ความคิด ทักษะ จิตใจ และการพัฒนาศักยภาพที่เกิดขึ้นมีผลส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางด้าน เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น ดังตัวอย่างของชุมชน ต.ยูหว่า อ.สันป่าตอง ที่นักวิจัย ประจำท้องถิ่นได้ทำการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยการนำเอางานวิจัยในปี พ.ศ.2552 ที่ผ่านมาไป ประยุกต์ใช้กับชุมชนยูหว่า ซึ่งจากการนำงานวิจัยไปปรับประยุกต์ใช้กับการพัฒนาชุมชน ทำให้นักวิจัยประจำท้องถิ่นได้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่เฉพาะแต่การเรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบ

วิธีวิจัยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงเทคนิควิธีการในการที่จะขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ฯ โดยทำการประสานเครือข่ายกลุ่มอาชีพที่สำคัญของชุมชนยูหว่าเข้าด้วยกัน อันจะช่วยผลักดัน และทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนยูหว่าเป็นไปได้ด้วยความเข้มแข็ง และยั่งยืน หรือกรณีของชุมชน ค.ห้วยแก้ว อ.แม่ออน ที่นักวิจัยประจำท้องถิ่นได้ทำการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถพัฒนาศักยภาพด้านความคิดของตนเองมาในรูปของการจัดทำโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่กำปอง ค.ห้วยแก้ว ที่เป็นหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนตำบล ห้วยแก้ว จนสามารถจัดทำเป็นแผนการดำเนินงานในการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานในการให้บริการการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน การดำเนินงานด้านการตลาด การจัดทำบัญชี และการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ หรือกรณีของชุมชน ค.บ้านหลวง อ.แม่เมาะ ที่นักวิจัยประจำท้องถิ่นได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในการพัฒนาศักยภาพของตน โดยผ่านกระบวนการวิจัย กล่าวคือ ได้นำเอาประเด็นปัญหาที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชนจนสามารถ กำหนดโจทย์ของการวิจัยในการจัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพหมู่บ้านเห็ดหอม และหมู่บ้านพอเพียง จากการที่นักวิจัยประจำท้องถิ่นได้นำเอาความรู้เกี่ยวกับการวิจัยไปใช้กับการพัฒนา ชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางด้านความคิดอย่างต่อเนื่อง สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชนได้ตรงจุด ตรงประเด็นตามความต้องการของ ชุมชน จนสามารถทำให้เกิดการวางแผนธุรกิจแบบครบวงจรให้กับกลุ่มอาชีพบ้านเห็ดหอมและ หมู่บ้านพอเพียงได้ จนสามารถจัดทำเป็นหลักสูตรของท้องถิ่นในการที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับ คนทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน

4.3.5 การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองของนักประชาสัมพันธ์ ท้องถิ่น

จากการเข้าร่วมโครงการจัดการเรียนรู้ร่วมกับทีมวิจัย ได้ทำให้นักประชาสัมพันธ์ ท้องถิ่นได้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในส่วนของของการบูรณาการการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน และได้ทำให้ตนเองได้พัฒนา ศักยภาพความคิดและทักษะในด้านการบูรณาการการสื่อสาร ดังตัวอย่างของนักประชาสัมพันธ์ ของท้องถิ่นของชุมชนยูหว่า ได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเรียนรู้เกี่ยวกับการเป็น ผู้ประสานงานและรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ของชุมชน ได้เรียนรู้ถึงการใชเทคนิควิธีการใน การกระตุ้นโน้มน้าวใจของคนในชุมชนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการเผยแพร่ภูมิปัญญา ด้านงานหัตถกรรม และการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับการทำการเกษตร การ นำเอาหลักของการสื่อสารเข้ามาเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงการดำเนินกิจกรรม โดยดึงเอาวิถี ชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน และพื้นฐานด้านการประกอบอาชีพ ตลอดจนทุนทางสังคมที่มีอยู่ใน

ชุมชนมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกตัวอย่างหนึ่งซึ่งนักประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่นได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในการพัฒนาศักยภาพและเศรษฐกิจสังคมคือ นักประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่นชุมชน ต.ห้วยแก้ว อ.แม่อน ในการใช้เทคนิคของการประสานงานในการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกลุ่มคนในชุมชนในการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน ในการใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติ และใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ หรือกรณีของทรัพยากรมนุษย์ชุมชนตำบลกุดช้าง อ.แม่แตง ที่เป็นนักประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่น ได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องในการพัฒนาทักษะของการฐานะเป็นผู้ประสานงาน ในการบูรณาการการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อที่จะโน้มน้าวใจคนและดึงคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยการลงมือปฏิบัติในการติดต่อประสานงานผ่านเวทีประชาคม การเข้าไปพบชุมชนเป็นการส่วนตัวเพื่อชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับคนในชุมชน การแก้ไขปัญหาคนบางกลุ่มในชุมชนไม่เข้าใจถึงการบูรณาการการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ผ่านการชี้แจงและประสานความร่วมมือด้านคน อุปกรณ์ งบประมาณ ทำให้นักประชาสัมพันธ์ได้เรียนรู้ถึงเทคนิควิธีการในการที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเชื่อถือและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

4.4 องค์ความรู้ที่สร้างความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น

จากการศึกษาการจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2553 มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อถอดองค์ความรู้ของความสำเร็จจากการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ความสำเร็จของการถอดองค์ความรู้ คือ ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของภาคชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นักวิจัยประจำท้องถิ่น และนักประชาสัมพันธ์ประจำท้องถิ่น สามารถนำเอาองค์ความรู้จากแนวคิดของการบริหารจัดการ การวิจัย การบูรณาการการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้จริงกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่นของตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสามารถทำให้กลุ่มชุมชนในท้องถิ่นของตนได้ทราบและเข้าถึงบริบทของตน สามารถรู้ตัวตนมากยิ่งขึ้น สามารถบูรณาการร่วมกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้จากการจัดการการเรียนรู้ดังกล่าว ได้ทำให้คนในชุมชนได้พัฒนาระบบการ

บริหารจัดการในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ได้เกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองและพึ่งพาตนเองมากขึ้น สามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ ตลอดจนลำดับความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นของตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งองค์ความรู้ที่สร้างความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว สามารถสรุปและจำแนกตามชุมชนต้นแบบทั้ง 10 แห่ง ได้ดังต่อไปนี้

4.4.1 องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตำบลขุขันธ์ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

จากการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตำบลขุขันธ์ ในปี พ.ศ.2553 สามารถสรุปองค์ความรู้ที่สร้างความสำเร็จให้กับชุมชนตำบลขุขันธ์ จากการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ได้องค์ความรู้ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ได้ดังต่อไปนี้

- 1) องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับศักยภาพความรู้ ความสามารถเดิมของทรัพยากรมนุษย์ ชุมชนตำบลขุขันธ์มีทรัพยากรมนุษย์ที่ถือว่าเป็นทุนมนุษย์ที่มีคุณค่าและก่อให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาของท้องถิ่น เพราะทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีศักยภาพความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เป็นทุนเดิม อันเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น จะเห็นได้จากทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนเป็นผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแทนจากภาคชุมชน ล้วนแล้วแต่มีประสบการณ์และผ่านงานทางด้านการบริหารมาเป็นระยะเวลายาวนาน ทำหน้าที่เป็นประธานและคณะกรรมการนักวิจัยของท้องถิ่น มีศักยภาพในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นหลายหลายตำแหน่ง เช่น ตัวแทนจากภาคชุมชนดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เลขานุการกลุ่มอาชีพเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เดิมในการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น นักประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่นมีความรู้ประสบการณ์ในการทำงานด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ของท้องถิ่นมาก่อน

2) องค์ความรู้ที่เป็นกระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาในชุมชนตำบลขุขันธ์ ได้ใช้กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการกระตุ้น โน้มน้าว และส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ประสบความสำเร็จ โดยใช้กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการใช้สื่อบุคคลในการพูด เจรจา ถ่ายทอดความรู้ ทำให้คนในชุมชนเกิดการพัฒนาศักยภาพทาง

ความคิด โดยสามารถวางแผนและจัดทำฐานการเรียนรู้และมีการขยายช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าไปจำหน่ายยังตลาดชุมชนที่จัดตั้งนั้น ขณะเดียวกันยังกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเอง โดยเฉพาะภูมิปัญญางานหัตถกรรมและการทำกระดาษแบบพอเพียง ขณะเดียวกันการสร้าง ความมั่นใจให้กับคนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วม ให้เห็นคุณค่าความคิดโดยอาศัยการสื่อสารถึงกัน ตลอดจนให้ชุมชนได้เสนอแนวทางความคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยนำเอาองค์ความรู้ไปปฏิบัติจริงเป็นฐานการเรียนรู้ทั้ง 9 แห่งในชุมชน

3) องค์ความรู้เกี่ยวกับการนำของผู้นำ และการคิดนอกกรอบ

การนำของผู้นำและการคิดนอกกรอบถือว่าเป็นศักยภาพและวิธีการที่ทำให้ทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนได้เกิดการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพิ่มมากขึ้น เพราะไม่ได้ยึดติดกับกรอบหรือวิธีการปฏิบัติแบบเดิมๆ แต่ได้ดำเนินงานที่ถื่นแนวไปจากเดิม ผนวกกับการนำของผู้นำโดยได้ปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่างและการเชื่อมโยงเครือข่ายเข้ากับกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา เช่น เยาวชน ผู้ปกครองของเยาวชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เข้ามาดำเนินงานเป็นคณะกรรมการของชุมชน ซึ่งการนำในลักษณะนี้ได้มีอิทธิพลต่อการดึงดูดและโน้มน้าวให้คนในชุมชนได้เชื่อถือและเต็มใจที่จะขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

4) องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของท้องถิ่นให้ประสบผลสำเร็จโดยชุมชนยูหว่าทำการเกษตรใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบคนเดียว ใช้เทคนิคการจัดการด้านการผลิตโดยใช้การบูรณาการการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการทำการเกษตร เช่น การเพาะเห็ดนอกฤดูกลางแจ้ง โดยใช้ระบบปิดเพื่อควบคุมกระบวนการผลิต อาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์และการวิจัยเข้ามาร่วมในการควบคุมอุณหภูมิ อากาศ ความร้อน ความชื้น

5) องค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ชุมชนยูหว่าได้มีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นให้มีความยั่งยืนด้วยการสร้างแนวคิดและแนวปฏิบัติของการดำเนินงานอย่างมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ มีการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาให้กับเด็กและเยาวชน ให้สืบทอดความรู้ให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6) องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น

โดยทำการถ่ายทอดภูมิปัญญาของท้องถิ่นจากรุ่นสู่รุ่น มีการสานต่อ และพัฒนาทักษะ พัฒนาความรู้จากคนรุ่นใหม่ในชุมชน

7) องค์ความรู้ในการกระจายอำนาจ

ทุกคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ ความรู้ จนเกิดเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น

8) องค์ความรู้ในความคุ้มค่าของการพัฒนา

การดำเนินงานในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ไม่ได้มุ่งเน้นที่ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพเพียงอย่างเดียว แต่จุดประสงค์ที่แท้จริง คือ การกระจายรายได้ให้ทั่วถึง เพื่อให้คนในชุมชนมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นับว่าเป็นการวิจัยที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพื่อต่อชุมชนได้เป็นอย่างมาก

4.4.2 องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนห้วยแก้ว ปีพ.ศ. 2553 เพื่อให้ได้องค์ความรู้ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังต่อไปนี้

1) องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับศักยภาพความรู้ ความสามารถเดิมของทรัพยากรมนุษย์ ชุมชนห้วยแก้วมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพความรู้ความสามารถ ประสบการณ์เป็นทุนเดิมที่ได้อยู่แล้ว โดยเฉพาะตัวแทนของภาคชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีประสิทธิภาพด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การให้บริการด้านการท่องเที่ยวและการมีที่พักแบบโฮมสเตย์

2) องค์ความรู้ในด้านเทคนิคการติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาในชุมชนห้วยแก้วได้ใช้เทคนิคการติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยผ่านแกนนำของชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ในการเจรจา สนทนาเพื่อนำเอาข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไปถ่ายทอดให้กับคนในชุมชนก่อนเป็นลำดับแรกเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ต่อจากนั้นจึงใช้การบูรณาการ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แกนนำของชุมชน ตัวแทนของชุมชน และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านเวทีประชาคม สามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชนในชุมชนในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิดความร่วมมือจากชุมชนในการที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นทุนที่มีความสำคัญ ที่มีคุณค่าและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของชุมชนห้วยแก้วที่สร้างรายได้ สร้างชีวิตของคนในชุมชน ให้ดำรงอยู่ได้ด้วยความสุข

3) องค์ความรู้เกี่ยวกับการนำของผู้นำ และการคิดนอกกรอบ

ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา สามารถใช้การนำโดยอาศัยอุปนิสัยส่วนตัวที่จะคำนึงถึงความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นเสมอ มีการลงมือปฏิบัติจริง พุดจริงทำจริง เข้ามาเป็นกรอบในการนำคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรม เพราะอุปนิสัยส่วนตัวนี้ ได้สร้างความรัก ความประทับใจ และศรัทธาให้กับคนในชุมชน จึงสามารถโน้มน้าวใจให้คนในชุมชนได้เกิดความเชื่อถือ และร่วมมือกันในการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนา

4) องค์ความรู้การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ

โดยหลักสำคัญของการบริหารจัดการ คือ การมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล มีการคิดเชิงสร้างสรรค์ คิดแบบองค์รวม ไม่คิดแบบแยกส่วน โดยทำการเชื่อมโยงปัจจัยต่างๆ เข้าด้วยกันในการพัฒนาและการบริหารจัดการ มีการจัดทำแผนพัฒนาโดยกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานที่มีความชัดเจน มีการทบทวนแผนด้านการท่องเที่ยวและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ และความต้องการของชุมชนในปัจจุบันทุกกรอบปี

5) องค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ชุมชนตำบลห้วยแก้ว มีแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดความยั่งยืน คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ต่อไป และพัฒนาแนวคิดของคนในชุมชนให้เกิดความรู้สึกหวงแหน และรักษาวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ของชุมชนต่อไป

6) องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ

ท้องถิ่น

ภูมิปัญญาในการทำการเกษตรในด้านการศึกษา กาแฟ และการทำที่พักแบบโฮมสเตย์ที่อิงบนวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชนห้วยแก้ว ถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

7) องค์ความรู้ในการกระจายอำนาจ

ถือว่ามีส่วนผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น โดยการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามาทำการวิจัย และพัฒนาร่วมกัน มีการกระจายอำนาจมายังชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเต็มศักยภาพ

8) องค์ความรู้ในความคุ้มค่าของการพัฒนา

ความคุ้มค่าของการพัฒนางานวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการคงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางธรรมชาติไว้ได้ต่อไป ความคุ้มค่าของการพัฒนาที่ทำให้คนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสงบสุข บนข้อตกลงที่ได้กำหนดร่วมกัน ความคุ้มค่าที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ละครัวเรือนบนฐานความ

พอเพียงไม่ให้เกิดความโลภจากการทำธุรกิจชุมชน ถึงแม้จะไม่มีใครเข้ามาพักในโฮมสเตย์แห่งนี้ ชุมชนก็สามารถอยู่ได้อย่างพอเพียงในอาชีพเกษตรที่อิงธรรมชาติที่เป็นอยู่ คนและธรรมชาติ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

4.4.3 องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตำบลบ้านหลวง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนบ้านหลวง ปีพ.ศ. 2553 เพื่อให้ได้องค์ความรู้ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ซึ่งสรุปองค์ความรู้ได้ดังต่อไปนี้

1) องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับศักยภาพความรู้ความสามารถเดิมของทรัพยากรมนุษย์ ชุมชนบ้านหลวง มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพและประสบการณ์เดิมในฐานะเป็นผู้บริหารที่ดีเด่นในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนและสะท้อนออกมาในรูปแบบของการทำงานการดำเนินชีวิต ที่อิงอยู่บนความพอเพียง พอประมาณ และความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง

2) การประยุกต์ใช้แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

2.1) การบูรณาการสื่อสารเพื่อให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเอง โดยมุ่งเน้นให้คนในชุมชนเห็นถึงคุณค่าของภูมิปัญญาของอาชีพการเพาะเห็ด และการนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิต

2.2) การบูรณาการสื่อสารเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้าน โดยใช้หลักของการสื่อสารเพื่อสร้างเครือข่ายในชุมชนตามวิถีความพอเพียง

2.3) การบูรณาการสื่อสารเพื่อพิสูจน์ความเชื่อของชุมชนที่เคยคิดว่าตนเองไม่สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ซับซ้อนได้ ซึ่งผลของการบูรณาการสื่อสาร พบว่าชุมชนสามารถผลิตสื่อโทรทัศน์ได้

2.4) การบูรณาการสื่อสารเพื่อให้ชุมชนได้แสดงความรู้สึก ปัญหา วิธีการวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งกระบวนการบูรณาการแบบมีส่วนร่วมได้ทำให้ทุกภาคส่วนของชุมชนได้มีโอกาสในการนำเสนอ แนวทางในการแก้ไขปัญหาและแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นร่วมกัน

3) องค์ความรู้เกี่ยวกับการนำของผู้นำ และการคิดนอกกรอบ

ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา สามารถใช้การนำโดยอาศัยอุปนิสัยส่วนตัวที่จะคำนึงถึงความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นเสมอ มีการลงมือปฏิบัติจริง พูดจริงทำจริง เข้ามาเป็นกรอบในการนำคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรม เพราะอุปนิสัยส่วนตัวนี้ได้สร้างความรัก ความประทับใจ และศรัทธาให้กับคนในชุมชน จึงสามารถโน้มน้าวใจให้คนในชุมชนได้เกิดความเชื่อถือ และร่วมมือกันในการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนา

4) องค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาตำบลบ้านหลวงให้ยั่งยืน คือ การสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเอง บนพื้นฐานของวิถีชีวิต และการประกอบอาชีพที่เป็นอยู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพบริบทของชุมชน ในการทำอาชีพเกษตรกรรม การผลิตข้าว การผลิตข้าวโพด และการทำฟาร์มเห็ดในตำบล ชุมชนได้ร่วมกันวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการสร้างหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาให้ชุมชนเข้าใจ และเข้าถึงแนวคิดนี้ จนเกิดผลเป็นรูปธรรมสามารถก่อเกิดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความเข้มแข็งและมีความยั่งยืน

5) องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

องค์ความรู้ที่เป็นเทคนิคในการผลิตทางการเกษตร การเพาะเห็ดหอม การเลี้ยงหมูหลุม และแนวคิดแนวปฏิบัติของการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงในครัวเรือนเปรียบเสมือนภูมิปัญญาท้องถิ่นอันล้ำค่า ที่สามารถผนวกรวมกับการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างลงตัว กระบวนการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นได้อาศัยแนวคิดของการวิจัยเข้ามาเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงาน โดยมุ่งเน้นที่จะใช้จุดเด่นด้านภูมิปัญญาของชุมชนเข้าไปต่อยอดให้เกิดผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วยภูมิปัญญาของคนในชุมชนเอง

6) องค์ความรู้ในประเด็นของความเสมอภาค (Equity) ของคนในชุมชน กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

การวิจัยเพื่อพัฒนาตำบลบ้านหลวงให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้คำนึงถึงกลุ่มคนในทุกเพศทุกวัยอาศัยกระบวนการวิจัย โดยดึงเอากรรมมีส่วนร่วมของกลุ่มคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกันอย่างเสมอภาค เหมาะสมกับบทบาทของแต่ละคนในกระบวนการวิจัย กล่าวคือ กลุ่มคนวัยทำงานเป็นแกนนำในการดำเนินงานในการพัฒนา เช่น การรวมตัวเพื่อก่อตั้งกลุ่มอาชีพ ตลอดจนการประสานงานร่วมกับองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านหลวง เพื่อขยายผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ เมื่อกิจกรรมดังกล่าวเกิดผลในระดับหนึ่ง การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน ตลอดจนผู้สูงอายุในชุมชนได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการต่อยอดการใช้องค์ความรู้เหล่านั้นให้เกิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจมากขึ้น การก่อตั้งกลุ่มอาชีพได้สร้างงาน สร้างอาชีพให้กับกลุ่มคนวัยทำงานในชุมชน และยังคงขยายผลไปยังกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งเด็ก เยาวชน ผู้ว่างงานและผู้สูงอายุในชุมชนได้อย่างทั่วถึง

7) องค์ความรู้ในประเด็นของการกระจายอำนาจ (Empowerment) กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

การบริหารจัดการองค์กรของชุมชนตำบลบ้านหลวงมีการกระจายอำนาจในด้านการพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างโปร่งใส องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านหลวงให้ความสำคัญและตระหนักถึงความสำคัญของการรับฟังความคิดเห็นและข้อเรียกร้องของคนในชุมชนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น ด้วยแนวคิดที่ว่า คนในชุมชนย่อมรับรู้ถึงสภาพปัญหาที่แท้จริง และเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ดังนั้นการพัฒนาท้องถิ่นของตำบลบ้านหลวง จึงได้ให้อำนาจในการบริหารชุมชนโดยชุมชนเป็นที่ตั้ง โครงการและกิจกรรมด้านการพัฒนาส่วนแต่สอดคล้องกับสภาพบริบทของชุมชน ทั้งการพัฒนากลุ่มอาชีพเพาะเห็ดหอม การเลี้ยงหมูหลุม และการพัฒนาและขยายเครือข่ายโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่ถือเป็นโครงการพัฒนาท้องถิ่นต้นแบบที่ประสบความสำเร็จของชุมชนตำบลบ้านหลวงโดยชุมชนเป็นแกนหลักของการขับเคลื่อนการพัฒนา

8) องค์ความรู้ในประเด็นของความคุ้มค่า (Productivity) ของการพัฒนา
สำหรับตำบลบ้านหลวง ความคุ้มค่าของการพัฒนางานวิจัยครั้งนี้ คือ ความสำเร็จของการสร้างอาชีพการเกษตรแบบพอเพียงที่ยั่งยืนให้กับคนในชุมชน ซึ่งเป็นอาชีพที่ทำให้กลุ่มคนทุกเพศทุกวัยได้เข้ามามีส่วนร่วมกันในการดำเนินงาน อาชีพที่กลายเป็นภาพลักษณ์ของหมู่บ้านเห็ดหอม และหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน ก่อเกิดกระบวนการเรียนรู้ สังคมและต่อยอดประสบความสำเร็จจนกลายเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนั้นการพัฒนายังทำให้คนในชุมชนเกิดแนวคิดของการดำเนินชีวิตตามวิถีพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียง ที่บูรณาการจัดการร่วมกันจนเป็นเอกลักษณ์ของต้นแบบการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยกระบวนการวิจัยอย่างแท้จริง

4.4.4 องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตำบลกุดช้าง ซึ่งสรุปองค์ความรู้ได้ดังต่อไปนี้

1) องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับศักยภาพความรู้ความสามารถเดิมของทรัพยากรมนุษย์ ชุมชนกุดช้างมีทรัพยากรมนุษย์ที่ถือว่าเป็นทุนมนุษย์ที่มีคุณค่าและการดำเนินงานของทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าว ได้ก่อเป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาล้วนแล้วแต่มีศักยภาพความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์การทำงานในการบริหารมาเป็นเวลานาน ขณะเดียวกันสถานภาพทางสังคมได้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ คณะกรรมการในชมรมสมาคมของท้องถิ่นหลายหลายแห่ง ทำให้ยิ่งเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ และความสามารถมากขึ้น อันส่งผลต่อการดำเนินงานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น

2) การประยุกต์ใช้แนวทางการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

2.1) การบูรณาการสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเอง สำหรับตำบลกุดช้างทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกันในการสื่อสารให้ทุกคนในชุมชนได้เข้าใจถึงการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เห็นถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ จนเกิดความร่วมมือกันในการดูแลรักษาป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ

2.2) การบูรณาการสื่อสารเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านที่เข้ามามีส่วนร่วม โดยได้มีการนำเอาเทคนิคของการนำสื่อต่างๆ เข้ามากระตุ้นให้ชุมชนได้เห็นภาพการทำลายสิ่งแวดล้อม ทำให้ชุมชนเกิดความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหา

2.3) การบูรณาการสื่อสารเพื่อให้ชุมชนได้แสดงความรู้สึก ปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การแก้ปัญหาผ่านสื่อต่างๆ จนสามารถนำเอาองค์ความรู้ที่ได้รับจัดทำเป็นหลักสูตรการพัฒนาท้องถิ่นได้

2.4) องค์ความรู้ในการคิดนอกกรอบ และการนำของผู้นำ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาได้ใช้หลักของการนำและการคิดนอกกรอบเป็นตัวผลักดันให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่น การนำให้ชุมชนใช้การเรียนรู้เชิงบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ให้ข้อคิดแนวคิดในการทำงานร่วมกับชุมชน ทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จึงเป็นที่มาของแนวคิดกระบวนการทัศน์ใหม่ๆ ในการพัฒนาชุมชนสำหรับการคิดนอกกรอบ คือ การส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของคนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากเดิมคนในชุมชนจะทำงานแบบแยกส่วน

การดำเนินกิจกรรมโครงการที่มีโครงการหลักและมีโครงการย่อยๆ เป็นโครงการที่ต่อ ยอดการพัฒนาโครงการหลัก

- 3) องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้หลักการประเมินศักยภาพความพร้อมของชุมชนในการจัดการการดำเนินงาน และดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนเพื่อการพัฒนา ขณะเดียวกันได้นำเอาการบริหารงานแบบเครือข่ายโดยใช้การติดต่อประสานงาน การพึ่งพา การแลกเปลี่ยนข้อมูลลง ไปใช้ในการดำเนินงาน สำหรับการจัดการคน ใช้เทคนิคให้ชุมชนได้เห็นตัวอย่างของการปฏิบัติ ให้ฐานคิดและวิธีคิดแก่ชุมชน เน้นให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ ใช้หลักการครองใจคน คือ พุดจริงทำจริง
- 4) องค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยการสร้างความเข้าใจและการปลูกฝังจิตสำนึกคนในชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- 5) องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวคิดใหม่ในการให้บริการด้วยการท่องเที่ยวที่เหมาะสมเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ถึงความผิดพลาดในอดีต และนำกลับมาพัฒนาการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ
- 6) องค์ความรู้ของความเสมอภาค โดยมุ่งเน้นให้คนในชุมชนได้รับผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเสมอภาคกัน
- 7) องค์ความรู้ของความคุ้มค่าของการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการวิจัยครั้งนี้ คือ การพลิกฟื้นผืนป่าที่เสื่อมโทรมให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์ และสามารถใช้เป็นทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตำบลกุดช้างได้อย่างยั่งยืน ตลอดจนการดำเนินงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ได้มีส่วนสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกของการรักถิ่นบ้านเกิด การหวงแหนทรัพยากรทางธรรมชาติให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชนทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน ต้องช่วยกันดำรงรักษาไว้ ให้อย่างคุ้มค่ามีสิทธิในการใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน องค์ความรู้เหล่านี้ล้วนแต่เกิดขึ้นจากการวิจัยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

4.4.5 องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตำบลร่องวัวแดง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนร่องวัวแดง ปี พ.ศ. 2553 เพื่อให้ได้องค์ความรู้ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน สรุปองค์ความรู้ได้ดังต่อไปนี้

1) องค์ความรู้เกี่ยวกับศักยภาพความรู้ความสามารถ ประสบการณ์เดิมของ
ทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน

ชุมชนร่องวัวแดง มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า มีศักยภาพความรู้ความสามารถ
เป็นทุนเดิม ทำให้ทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าวเกิดการพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างรวดเร็วเมื่อ
เข้าร่วม โครงการจัดการเรียนรู้ โดยได้นำเอาแนวคิด แนวทาง เทคนิค วิธีการ ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้รับ
นำไปปรับประยุกต์ใช้กับการดำเนินงาน ผสมกับความรู้ ความสามารถเดิมที่มีอยู่ จึงทำให้การ
ขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประสบความสำเร็จ

2) องค์ความรู้เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมกับ
การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

2.1) การบูรณาการสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเอง
โดยชุมชนร่องวัวแดง ได้จัดทำโครงการประชาสัมพันธ์กลุ่มอาชีพเกษตรพอเพียงในตำบล ได้
ทราบและตระหนักถึงอาชีพเกษตรแบบผสมผสาน

2.2) การบูรณาการสื่อสารเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านที่เข้ามา
มีส่วนร่วมเพื่อให้เห็นคุณค่าความคิดและความเชื่อ ซึ่งการบูรณาการการสื่อสารของชุมชนได้
ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวบ้านได้ร่วมตัวกันดำเนินกิจกรรมร่วมกันจนประสบผลสำเร็จเป็น
กลุ่มเกษตรพอเพียง ตำบลร่องวัวแดง

2.3) การบูรณาการสื่อสารเพื่อสร้างทักษะในการสร้างสื่อให้กับชุมชน
เพื่อเป็นช่องทางที่ชุมชนจะส่งข่าวสารออกไปได้ด้วยทักษะและมุมมองของตนเอง ซึ่งชุมชน
แห่งนี้ได้ร่วมกันบูรณาการการจัดทำสื่อที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของชุมชนเกษตรกรรมได้อย่าง
ชัดเจน

2.4) การบูรณาการสื่อสารเพื่อให้ชุมชนได้แสดงความรู้สึกรู้สึก ปัญหา การ
วิเคราะห์ปัญหา รวมทั้งการแก้ปัญหา โดยชุมชนสามารถสื่อสารร่วมกันให้ทุกคนเห็นถึง
เป้าหมายของการทำการเกษตรที่ผ่านมา และได้แนวทางการพัฒนาอาชีพการเกษตรของกลุ่ม

3) องค์ความรู้เกี่ยวกับการนำและการคิดนอกกรอบของผู้นำ

การนำและการคิดนอกกรอบของผู้นำได้ทำให้กลุ่มอาชีพการทำเกษตรของ
ชุมชนร่องวัวแดง ประสบความสำเร็จ โดยนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ โดยริเริ่มการ
นำเอาการโยนกล้าเข้ามาใช้ในชุมชน ใช้การนำในการชักจูงให้กลุ่มอาชีพเกษตรกรรมเข้ามา
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักและกัน

4) องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเกษตรกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม
ในชุมชนร่องวัวแดงใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบคนเดียว แต่เน้นการทำการเกษตรแบบ

ครบวงจรผนวกกับการนำภูมิปัญญาเดิมเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเข้ามาใช้กับการผลิต ทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

5) องค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตำบลร่องวัวแดง คือ การพัฒนาคนในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เพิ่มศักยภาพตนเองให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรประกอบอาชีพโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีการถ่ายทอดแนวคิดให้กับเกษตรกรรายอื่น เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เกิดการสังสรรค์จนกลายเป็นองค์ความรู้

6) องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

คือ แนวคิดของการทำเกษตรแบบพอเพียงที่มาจากภูมิปัญญาของคนในชุมชนผนวกกับแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสามารถทำให้เกษตรกรในชุมชนร่องวัวแดงสามารถพัฒนารูปแบบการเกษตรออกเป็น 9 ฐานการเรียนรู้

7) องค์ความรู้ในเรื่องของความเสมอภาคของคนในชุมชน

การพัฒนาท้องถิ่นและความเสมอภาคถือเป็นหัวใจที่สำคัญของการพัฒนาได้เปิดโอกาสให้เกษตรกรได้เข้ามาเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน มีการฝึกปฏิบัติและการนำกลับไปใช้

8) องค์ความรู้ในประเด็นของความคุ้มค่าของการพัฒนา

สำหรับตำบลร่องวัวแดง ความคุ้มค่าของการพัฒนาท้องถิ่นจากการวิจัยครั้งนี้ คือ การมีแหล่งเรียนรู้ในการถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรพอเพียงให้กับเกษตรกรในชุมชน โดยกระบวนการเรียนรู้ด้านการทำการเกษตรแบบพอเพียง สามารถนำไปใช้ได้จริง มีจุดสาธิตที่ทำให้เห็นถึงผลประโยชน์และความคุ้มค่าของการทำการเกษตรแบบพอเพียงได้อย่างแท้จริง ทำให้ในปัจจุบันชุมชนตำบลร่องวัวแดงได้เกิดการสร้างเครือข่ายของเกษตรกรในชุมชนที่มีแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางการเกษตรร่วมกัน ตลอดจนเป็นสถานที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี นับว่าการวิจัยครั้งนี้ ก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนได้อย่างแท้จริง

4.4.6 องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

จากการจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนแม่วิน ปี พ.ศ. 2553 เพื่อให้ได้องค์ความรู้ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ซึ่งสรุปองค์ความรู้ได้ดังต่อไปนี้

- 1) องค์ความรู้เกี่ยวกับศักยภาพ ความรู้ความสามารถเดิมของทรัพยากรมนุษย์
ชุมชนแม่วินมีทรัพยากรมนุษย์ที่ถือว่าเป็นทุนมนุษย์ที่มีคุณค่าและ
ก่อให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาของท้องถิ่น โดยได้นำเอาศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ในฐานะของ
การดำรงตำแหน่งของผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเด็นของการมีวิสัยทัศน์ที่
กว้างไกล เล็งเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว อัน
เป็นแหล่งรายได้หลักของชุมชน ผนวกกับศักยภาพของการมีความคิดที่สร้างสรรค์และ
ความสามารถในการพูดภาษาของชนเผ่า จึงสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและ
สามารถปรับประยุกต์ความรู้มาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้จนประสบความสำเร็จ
- 2) การประยุกต์ใช้แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมของชุมชน
  - 2.1) การบูรณาการสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเอง
มั่นใจถึงบทบาทของตนเองต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร
  - 2.2) การบูรณาการการสื่อสารเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านที่เข้ามา
มีส่วนร่วมโดยเกิดความสนใจในการประกอบอาชีพของชุมชน อันจะเป็นเป็นแนวทางการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้านการท่องเที่ยว
  - 2.3) การบูรณาการการสื่อสารที่สามารถพัฒนาให้คนในชุมชนสามารถ
ใช้สื่อสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจในชุมชนและนอกชุมชนได้
อย่างเหมาะสม
  - 2.4) องค์ความรู้เกี่ยวกับการคิดนอกกรอบ และการนำของผู้นำ
การคิดนอกกรอบและการนำของผู้นำโดยใช้ความมุ่งมั่นตั้งใจและ
การนำผนวกกับความกล้าหาญอดทน เริ่มต้นทำในสิ่งที่ไม่เคยทำในชุมชนมาก่อน ได้ทำให้คน
ในชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนเป็นที่มาของการจัดทำแผนการพัฒนาชุมชน โดยเกิดการ
เชื่อมโยงเครือข่ายของกลุ่มผู้ประกอบการในบ้านสบวิน
- 3) องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ
โดยนำเอาหลักของการจัดการด้านคุณภาพเข้ามาใช้ มีการวางแผนงานทุกครั้ง โดยนำเอาข้อมูล
เดิมที่เป็นผลจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมาเข้ามาทบทวนเพื่อหาข้อบกพร่อง ความสำเร็จ วิธีการ
แก้ไขก่อนที่จะวางแผนการทำงานครั้งต่อไป
- 4) องค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน คือ การสร้างความรู้ความ
เข้าใจถึงแนวคิดในการดำเนินงานร่วมกันทุกภาคส่วน โดยนำการพัฒนาการบริหารจัดการธุรกิจ
ชุมชนในการให้บริการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการพัฒนาคน

5) องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการใช้ภูมิปัญญาในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชนที่มีอยู่ในชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว

6) องค์ความรู้ของความเสมอภาคของคนในชุมชน

โดยการส่งเสริมและการบริหารจัดการธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ไม่เกิดประโยชน์กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่สามารถสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับคนทั้งชุมชน มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

7) องค์ความรู้ในประเด็นของความคุ้มค่าของการพัฒนา

สำหรับตำบลแม่วิน ความคุ้มค่าของการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการวิจัยครั้งนี้ คือ การเชื่อมโยงคนในชุมชนที่มีความหลากหลายของชนชาติพันธุ์ให้เกิดความสามัคคี และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน จนเกิดเป็นชุมชนของการเอื้อเพื่อเอื้อซึ่งกันและกัน ตลอดจนการสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจที่มีการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชนได้อย่างทั่วถึง เป็นแนวทางสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในปัจจุบัน รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติที่เป็นเหมือนต้นทุนที่สำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนตำบลแม่วินให้คงความอุดมสมบูรณ์ และสามารถใช้อย่างยั่งยืน นับว่าการวิจัยได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่มีความหลากหลายของกลุ่มชนชาติพันธุ์ให้ได้เป็นต้นแบบของการพัฒนาท้องถิ่นแบบบูรณาการอย่างแท้จริง

4.4.7 องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

การจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนบ้านกลาง ปีพ.ศ. 2553 เพื่อให้ได้องค์ความรู้ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังต่อไปนี้

1) องค์ความรู้เกี่ยวกับศักยภาพความรู้ ความสามารถเดิมของทรัพยากรมนุษย์

ชุมชนบ้านกลางถือได้ว่ามีทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพความรู้ประสบการณ์เดิมที่ถูกสั่งสมมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาเป็นเวลานาน และดำรงตำแหน่งประธานหรือเป็นคณะกรรมการของหน่วยงานต่างๆ ภายในชุมชน ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ได้รับการฝึกฝนและปฏิบัติมาเป็นเวลานาน จนเกิดเป็นความรู้ ความชำนาญฝังแน่นติดในตัวบุคคล ผนวกกับการมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล การเปิดรับความคิดเห็น การเปลี่ยนแปลงต่างๆ จึงทำให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงาน

เพื่อพัฒนางานอาชีพด้านการเกษตรและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน งานเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

2) การประยุกต์ใช้แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

2.1) การบูรณาการสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเอง โดยผ่านสื่อต่างๆ

2.2) การบูรณาการสื่อสารเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านที่เข้ามามีส่วนร่วมโดยใช้การสื่อสาร คือ ใช้บุคคลเป็นตัวหลักในการสร้างความเชื่อมั่นในตัวผู้นำองค์กรให้ชาวบ้านเกิดความเชื่อมั่นในการทำงานร่วมกัน

2.3) การบูรณาการสื่อเพื่อพิสูจน์ความเชื่อของชุมชนที่เคยคิดว่าตนเองไม่สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ซับซ้อนได้ ซึ่งผลของการบูรณาการการสื่อสารของชุมชนได้นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้อย่างเหมาะสม

3) องค์ความรู้เกี่ยวกับการนำของผู้นำ และการคิดนอกกรอบ
ทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนบ้านกลาง ได้ใช้หลักของการบริหารจัดการการดำเนินงานภายในท้องถิ่น โดยยึดหลักการนำเป็นจุดเริ่มต้นของการกระตุ้น โน้มน้าวให้คนในชุมชนเกิดความเชื่อถือ และเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานผนวกกับการกล้าที่จะทำในสิ่งที่ชุมชนไม่เคยปฏิบัติมาก่อน อาศัยการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานแบบการรวมกลุ่มเครือข่ายภายในชุมชน ไม่ว่าจะเป็กลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเด็กเยาวชนในการดำเนินงาน เป็นการทำงานพร้อมกันไป ไม่ทำแบบแยกส่วน

4) องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านภูมิปัญญา
โดยมีการผลิตสินค้าหรือการประกอบอาชีพด้านต่างๆ เช่น การแปรรูปอาหาร การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสินค้าทางการเกษตร อาศัยภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งได้มีการถ่ายทอดให้กับคนในชุมชนเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนจัดทำเป็นหลักสูตรในการเรียนการสอนของเด็กนักเรียนในโรงเรียนของชุมชน

5) องค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน
คือ การสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพให้เกิดขึ้นในชุมชน การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการธุรกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ทำให้กลุ่มอาชีพในชุมชนเกิดการพัฒนา

6) องค์ความรู้ในประเด็นของความเสมอภาคของคนในชุมชน

การพัฒนาท้องถิ่นของชุมชนบ้านกลางได้ปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องบนฐานแนวคิดในการให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น

7) องค์ความรู้ในประเด็นของการกระจายอำนาจกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

หลักการบริหารการกระจายอำนาจการทำงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่ชุมชนได้ถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การจัดทำเวทีชาวบ้าน การทำประชาพิจารณ์ ล้วนแต่เป็นการกระจายอำนาจในการพัฒนาท้องถิ่นให้กับคนในชุมชนตำบลบ้านกลางมาโดยตลอด โครงการในการพัฒนาท้องถิ่นต้องมาจากความเห็นชอบของทุกฝ่ายในชุมชน อันจะนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตลอดจนความสามัคคีและความเสียสละเพื่ออุทิศตนในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ ปัจจุบันชุมชนตำบลบ้านกลางมีศูนย์การเรียนรู้ฯ ซึ่งเป็นสถานที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพของชุมชน ที่รูปแบบการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และสามารถดำเนินงานได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นถึงการกระจายอำนาจสู่ชุมชนอย่างแท้จริง

8) องค์ความรู้ในประเด็นของความคุ้มค่าของการพัฒนา

สำหรับตำบลบ้านกลาง ความคุ้มค่าของการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการวิจัยครั้งนี้คือ ความสามัคคีของคนในชุมชนที่มีอุดมการณ์ในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นหนึ่งเดียวกัน คนในชุมชนสามารถดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลบ้านกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ คนในชุมชนเกิดการรับรู้และเข้าใจถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ความพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อเกิดขึ้นในชุมชนแห่งนี้ เด็กและเยาวชนในชุมชนเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น และเข้ามาเรียนรู้เพื่อสืบทอดภูมิปัญญา อันเป็นองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนมีการปฏิบัติในชุมชนที่เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม

4.4.8 องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตำบลสง่าบ้าน อำเภอคอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนสง่าบ้านปีพ.ศ. 2553 เพื่อให้ได้องค์ความรู้ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ดังต่อไปนี้

1) องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับศักยภาพความรู้ความสามารถเดิมของทรัพยากรมนุษย์
ทรัพยากรมนุษย์ของชุมชนสง่าบ้าน เป็นผู้มีประสบการณ์ความรู้
ความสามารถในการดำเนินงานทางด้านการบริหารและงานด้านอาชีพเกษตรกรรมมาเป็น
เวลานาน โดยดำรงตำแหน่งเป็นแกนนำของชุมชน การเป็นประธานกลุ่มอาชีพทำให้มีการสั่งสม
ประสบการณ์ความรู้ความสามารถ ผูกพันกับภารกิจและความมุ่งมั่นที่จะนำพาการพัฒนาเข้าสู่
ชุมชน จึงทำให้มีการเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้เกิดการพัฒนา

2) การประยุกต์ใช้แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมของชุมชน

2.1) การบูรณาการสื่อสารเพื่อกระตุ้นชุมชนให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของ
ตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จนทำให้ชุมชน
เกิดการพัฒนานจนเป็นต้นแบบหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของจังหวัดเชียงใหม่

2.2) การบูรณาการการสื่อสารเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้าน ซึ่ง
ทำให้ชาวบ้านเกิดความมั่นใจภายหลังจากที่ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและ
ได้นำมาปฏิบัติ

2.3) การบูรณาการสื่อสารเพื่อพิสูจน์ความเชื่อของชุมชนที่เคยคิดว่าตนเอง
ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งผลของการบูรณาการทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาการใช้สื่อ
เทคโนโลยีสารสนเทศได้มากขึ้น

2.4) การบูรณาการสื่อสารเพื่อให้ชุมชนได้แสดงความรู้ถึงปัญหา วิธีการ
วิเคราะห์ปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาจากความคิดของชุมชน จนเกิดเป็นองค์ความรู้เพื่อ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

3) องค์ความรู้เกี่ยวกับการนำของผู้เ้า และการคิดนอกกรอบ
เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนได้ทราบและเข้าใจ อันเป็นที่มาของการปรับเปลี่ยน
แนวคิดที่แต่เดิมยึดการทำการเกษตรแบบใช้สารเคมี ให้มาใช้แบบปลอดภัยสารเคมี และการนำเอา
แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำงาน การรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนที่ไม่ยอมขาย
พื้นที่ทำกินให้กับนายทุน ล้วนแล้วเกิดขึ้นจากการนำของผู้เ้าและการคิดนอกกรอบที่สร้างเสริม
และสร้างสรรค์ จนทำให้กลายเป็นชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ

4) องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเกษตร
คือ ใช้หลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่เน้นให้ทุกภาคส่วนมีบทบาท
และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีการทำการเกษตรแบบครบวงจร โดยอาศัยการทำแผน
ชุมชนเป็นผังกำหนดทิศทางของการทำงาน

5) องค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

คือ แนวคิดในการเข้าถึงชุมชนให้ทั่วถึงอย่างแท้จริง ให้ชุมชนรับรู้สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน คือ เป็นหัวใจหลักของการพัฒนาท้องถิ่น

6) องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

คือ องค์ความรู้ด้านการเกษตรของคนในชุมชนที่เกิดขึ้นจากการสั่งสมประสบการณ์มายาวนาน โดยมีกลุ่มอาชีพทางการเกษตรที่มีความหลากหลาย ทำให้เกิดแนวคิดในการที่จะพัฒนาการทำการเกษตรให้มีความยั่งยืน กลายเป็นการทำเกษตรแบบปลอดภัย และต่อยอดองค์ความรู้โดยมีศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร

7) องค์ความรู้ในการกระจายอำนาจ

โดยให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการพัฒนาพัฒนาท้องถิ่นและยังกระจายอำนาจด้านการพัฒนาขยายผลไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชนในชุมชน

8) องค์ความรู้ในประเด็นของความคุ้มค่าของการพัฒนา

สำหรับตำบลสง่าบ้าน ความคุ้มค่าของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามการวิจัยครั้งนี้ คือ คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการเกษตรของชุมชน ความสุขที่เกิดจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมบนผืนแผ่นดินบ้านเกิดถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนตำบลสง่าบ้านไม่ถูกบุกรุกพื้นที่จากกลุ่มนายทุนภายนอกที่เข้ามากว้านซื้อที่ดินเพื่อลงทุนทำธุรกิจบ้านจัดสรร ซึ่งไม่ก่อเกิดประโยชน์กับชุมชนใดๆ เลย อีกทั้งจะเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมอันับประการหรือแม้แต่วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิม ที่คนในชุมชนมีความรัก ความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน จะยังคงมีให้เห็นในชุมชนตำบลสง่าบ้านแห่งนี้

4.4.9 องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนมะขุนหวาน ปี พ.ศ. 2553 เพื่อให้ได้องค์ความรู้ ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ซึ่งสรุปองค์ความรู้ได้ดังต่อไปนี้

1) องค์ความรู้เกี่ยวกับศักยภาพความรู้ความสามารถเดิมของทรัพยากรมนุษย์

ได้ก่อให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภายในชุมชนมะขุนหวาน โดยมีผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีวิสัยทัศน์ ได้มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับชุมชนในตำแหน่งต่างๆ ทำให้ทราบทิศทางในการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญรุ่งเรือง กอปรกับ

เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ยอมรับการเปลี่ยนแปลงในการนำสิ่งใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยเริ่มจากสิ่งแวดล้อมที่มีปัญหาเกี่ยวกับกลิ่นของมูลสัตว์ ได้ทำการแก้ไขและขยายผลต่อไปยังการพัฒนาสุขภาวะ สุขภาพของคนในชุมชนโดยใช้แผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์เป็นต้นนำ

2) การประยุกต์ใช้แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

2.1) การบูรณาการสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตน โดยกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหากลิ่นเหม็นของมูลสัตว์ จนทำให้ชุมชนเข้าใจและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

2.2) การบูรณาการสื่อสารเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านให้เข้ามามีส่วนร่วม โดยสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้าน ทำให้ชุมชนสามารถขยายการทำบ่อก๊าซชีวภาพมากขึ้น

2.3) การบูรณาการสื่อสารที่สามารถพิสูจน์ความเชื่อของคนในชุมชนให้สามารถจัดทำสื่อวีดิทัศน์องค์ความรู้และเผยแพร่ผ่านทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ (สทท.เชียงใหม่)

2.4) การบูรณาการสื่อสารเพื่อให้ชุมชนได้แสดงความรู้สึก ปัญหา วิธีการวิเคราะห์ปัญหา เป็นชุมชนที่สามารถใช้การสื่อสารในการแก้ไขปัญหาของชุมชนประสบความสำเร็จ

3) องค์ความรู้เกี่ยวกับการนำ และการคิดนอกกรอบของผู้นำ ที่ได้หลุดพ้นจากการยึดติดอยู่แต่ความคิดแบบเดิมๆ ที่จะต้องปฏิบัติตามไปตามกรอบและขั้นตอน ให้ปรับเปลี่ยนมาเป็นการใช้นโยบายเชิงรุกในการดำเนินงาน โดยเฉพาะการแก้ไขมลภาวะเรื่องกลิ่นของมูลสัตว์ที่รบกวนชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน โดยผลักดันให้คนในชุมชนทำแก๊สชีวภาพและสามารถนำในการเชื่อมโยงแผนการทำงานต่อยอดการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับการพัฒนาสุขภาวะ

4) องค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการสุขภาวะและสิ่งแวดล้อม

เน้นการทำงานเชิงรุก โดยทำการวางแผนไว้ล่วงหน้า ใช้วิธีการจัดการในการประสานเชื่อมโยงและต่อยอดการพัฒนากิจกรรมและโครงการที่เกี่ยวข้องกันเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการต่อยอดการพัฒนาด้านอื่นๆ

5) องค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

โดยเน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในการร่วมคิด วิเคราะห์หาแนวทาง ตลอดจนการร่วมกันในการแก้ไขปัญหา ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ

6) องค์ความรู้ของความเสมอภาค คือ องค์ความรู้ที่ชุมชนได้รับจากประโยชน์ของการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ปัญหาหลักถิ่นหนึ่งของมูลสัตว์ที่ส่งผลกระทบต่อทุกคนในชุมชน ภายหลังจากการแก้ไขปัญหาทุกคนในชุมชนถือว่าได้รับประโยชน์ร่วมกัน

7) องค์ความรู้ด้านการกระจายอำนาจ โดยเน้นให้ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน

8) องค์ความรู้ในประเด็นของความคุ้มค่าของการพัฒนา สำหรับตำบลมะขุนหวาน ความคุ้มค่าของการพัฒนาท้องถิ่นตามการวิจัยครั้งนี้ คือ การสร้างเครือข่ายในการดำเนินงานร่วมกันของคนในชุมชน ซึ่งเป็นพลังที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นที่ยั่งยืนในอนาคต พลังของความคิดที่หลากหลาย และความสามัคคีของคนในชุมชน ก่อเกิดองค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยงานวิจัยชุมชน จนสามารถสร้างความสำเร็จของการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

4.4.10 องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนตำบลสันผักหวาน อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนสันผักหวาน ปีพ.ศ. 2553 เพื่อให้ได้องค์ความรู้ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน ซึ่งสรุปองค์ความรู้ได้ดังต่อไปนี้

1) องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับศักยภาพความรู้ความสามารถเดิมของทรัพยากรมนุษย์ จากการที่ทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนสันผักหวานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงานของท้องถิ่นเป็นเวลานาน จึงสามารถขับเคลื่อนการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะการประกอบอาชีพของคนในชุมชนที่เป็นอาชีพดั้งเดิม และชาวบ้านในชุมชนทำสืบทอดกันมารุ่นสู่รุ่น คือ การปั้นตุ๊กตาจากดินเผา ทำให้คนในชุมชนมีศักยภาพและความชำนาญในการปั้น ผนวกกับความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงานและการมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลของผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาอาชีพการทำประติมากรรมได้ประสบความสำเร็จ

2) องค์ความรู้การประยุกต์ใช้แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

2.1) การบูรณาการการสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเองโดยให้คนในชุมชนเห็นถึงคุณค่าของภูมิปัญญาด้านงานปั้นตุ๊กตาดินเผาอันทรงคุณค่าของท้องถิ่น สื่อสารให้เข้าใจและกระตุ้นให้มีส่วนร่วมกันทั้งชุมชน

2.2) การบูรณาการสื่อสารในการสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านที่เข้ามามีส่วนร่วมให้เห็นถึงคุณค่าความคิดและความเชื่อ ตลอดจนมีความมั่นใจที่จะเสนองานศิลปะอันทรงคุณค่าต่อสาธารณชน

2.3) การบูรณาการสื่อสารโดยการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นตัวกลางเชื่อมโยงให้คนในชุมชนเกิดความรักและผูกพันกัน เน้นให้เด็กและเยาวชนรู้คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านการสื่อสารในชุมชน

3) องค์ความรู้เกี่ยวกับการนำและการคิดนอกกรอบของผู้นำ

คือ การที่ผู้บริหารของชุมชนใช้เทคนิคของการนำที่อาศัยความมีมนุษยสัมพันธ์ การเข้าถึงชาวบ้านได้อย่างเต็มที่เป็นตัวนำให้ชาวบ้านในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการทำงานเพื่อสืบทอด และอนุรักษ์อาชีพดั้งเดิมของชุมชน เห็นคุณค่าและความสำคัญของอาชีพนี้ และขณะเดียวกันยังสามารถใช้อาชีพประติมากรรมเป็นตัวเชื่อมโยงให้คนในชุมชนเกิดความรักความสามัคคี โดยการนำให้ชาวบ้านเข้ามาเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในการดำเนินงานเพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นวิธีการที่แตกต่างไปจากเดิมอันสืบเนื่องมาจากความสามารถในการคิดนอกกรอบของผู้นำในการแก้ไขปัญหาความห่างเหินของคนในชุมชนให้มีความใกล้ชิดกัน

4) องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านภูมิปัญญาเกี่ยวกับงานปั้น

โดยการถ่ายทอดและสืบทอดภูมิปัญญาที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม อาศัยการจัดเก็บองค์ความรู้ในลักษณะของการสืบทอดและถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับคนในชุมชน เช่น เยาวชนได้สานต่ออาชีพดั้งเดิมในลักษณะของการจัดทำแผนกิจกรรมและ โครงการให้คนเข้ามาศึกษาเรียนรู้ และเชื่อมโยงกับสถานศึกษาในการนำเอางานปั้นประติมากรรมบรรจุเป็นหลักสูตรของ โรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้

5) องค์ความรู้ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

โดยอาศัยสภาพบริบท วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ตลอดจนรูปแบบของการประกอบอาชีพมาเป็นพื้นฐานของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม อาศัยการดำเนินงาน

โดยผ่านศูนย์การเรียนรู้ฯ เพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่มประติมากรรมดินเผาบ้านป่าตาล ในการแก้ไขปัญหาธุรกิจชุมชนที่ไม่สามารถขับเคลื่อนต่อไปได้จนสำเร็จผลในปัจจุบัน

6) องค์ความรู้ในด้านความเสมอภาคของคนในชุมชน

โดยการพัฒนาในรูปแบบของกลุ่มเครือข่าย คือ การเชื่อมโยงคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ภายใต้รูปแบบการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบมากขึ้น เพื่อให้สามารถกระจายผลประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง

7) องค์ความรู้ในประเด็นของความคุ้มค่าของการพัฒนา

ความคุ้มค่าของการพัฒนาจากการวิจัยครั้งนี้ คือ การสร้างความสุขให้กับคนในชุมชน ซึ่งสามารถดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพที่มาจากภูมิปัญญาของชุมชนเอง ความสุขของคนในชุมชนที่สามารถใช้ภูมิปัญญาที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษมาใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพที่หาเลี้ยงตนเอง และครอบครัวรวมถึงชุมชน ตลอดจนความสุขในฐานะของการเป็นผู้ให้ความรู้และถ่ายทอดภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าให้กับลูกหลานในชุมชนได้อย่างเหมาะสมตามบริบทชุมชน นับว่าองค์ความรู้เหล่านี้ได้เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่ายในชุมชนและมีการสืบทอดต่อไปอย่างยั่งยืน